

Република Србија
ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА
Број: 06-00-2/2023-01
Датум: 16.01.2023. године
Београд

ЗАПИСНИК

СА ПРВЕ РЕДОВНЕ СЕДНИЦЕ СТАЛНОГ САСТАВА ВИСОКОГ САВЕТА СУДСТВА ОДРЖАНЕ ДАНА 16. ЈАНУАРА 2023. ГОДИНЕ

Констатује се да је седница почела у **10,30 часова**.

Седници Високог савета судства присуствују:

- **Јасмина Васовић** – председница Врховног касационог суда и Високог савета судства
- **Зорана Делибашић** – изборни члан Високог савета судства из реда судија
- **Вукица Кужић** – изборни члан Високог савета судства из реда судија
- **Гордана Вељовић** – изборни члан Високог савета судства из реда судија
- **Марија Аранђеловић Јуреша** – изборни члан Високог савета судства из реда судија
- **Снежана Бјелогрлић** - изборни члан Високог савета судства из реда судија
- **Жак Павловић** – изборни члан Високог савета судства из реда судија

Поред чланова Високог савета судства седници присуствују **Мирјана Павловић** - секретар Високог савета судства и **Мила Стаменковић** - помоћник секретара Високог савета судства.

Седница Високог савета судства се тонски снима.

Јасмина Васовић – председница Високог савета судства пре почетка седнице предлаже да се измени дневни ред за Прву седницу сталног састава Високог савета судства тако што ће се обједињено одлучивати по тачкама: 2, 3 и 4 Дневног реда и да се под тачком 3. Дневног реда дода тачка: „ Давање мишљења на Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних

органа у поступку ратних злочина и Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције“.

Констатује се да су присутни чланови Савета ██████████ сагласни са напред изнетим предлогом.

Јасмина Васовић – председница Високог савета судства отвара прву редовну седницу сталног састава Високог савета судства и ставља на усвајање следећи измењени и допуњени

Д Н Е В Н И Р Е Д

1. Усвајање записника са Осамнаесте седнице Високог савета судства која је одржана 29.12.2022. године;
2. Давање мишљења на Нацрт Закона о судијама, Нацрт Закона о уређењу судова и Нацрт Закона о Високом савету судства;
3. Давање мишљења на Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку ратних злочина и Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције;
4. Разно.

Констатује се да чланови Савета немају примедби ни допуна на предложени измењени и допуњени дневни ред, и да је ██████████ донета одлука да се усвоји предложени дневни ред за прву редовну седницу сталног састава Високог савета судства.

Констатује се да Високи савет судства отпочиње рад седнице по усвојеном измењеном и допуњеном дневном реду.

1. Усвајање записника са Осамнаесте седнице Високог савета судства која је одржана 29.12.2022. године;

Констатује се да је Високи савет судства ██████████ усвојио записник са Осамнаесте седнице Високог савета судства која је одржана 29.12.2022. године.

2. Давање мишљења на Нацрт Закона о судијама, Нацрт Закона о уређењу судова и Нацрт Закона о Високом савету судства;

Констатује се да је након извршене анализе Нацрта Закона о судијама, Нацрта Закона о уређењу судова и Нацрта Закона о Високом савету судства, Високи савет судства ██████████ дао

МИШЉЕЊЕ О НАЦРТИМА ПРАВОСУДНИХ ЗАКОНА

(Закон о судијама, Закон о уређењу судова и Закон о Високом савету судства)

Увод

Тачно пре годину дана, 16.1.2022. године, грађани Републике Србије потврдили су на референдуму Акт о промени Устава који је Народна скупштина усвојила 30.11.2021. године, као и Уставни закон за његово спровођење.

Амандмани садржани у Акту о промени Устава односе се на правосуђе, а основни разлог за њихово доношење је његова деполитизација. Изменама Устава Народна скупштина је искључена из избора судија, председника судова и изборних чланова Високог савета судства из реда судија, онемогућен је политички утицај на судство искључењем министра правде и председника одбора за правосуђе из састава Високог савета судства, укинута је тзв. пробни (трогодишњи) мандат за судије и тиме у потпуности гарантована сталност судијске функције, разлози за разрешење конституционализовани, а гаранције непреместивости и функционални имунитет судија унапређени.

Уставним законом за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије (*Службени гласник РС бр.115/2021 од 30.11.2021. године*), изеђу осталог, одређено је да се Амандмани I до XXIX на Устав Републике Србије (у даљем тексту: Амандмани) примењују од дана када их прогласи Народна скупштина, као и да ће се у року од годину дана од дана њиховог ступања на снагу, између осталог, Закон о судијама, Закон о уређењу судова и Закон о Високом савету судства, ускладити са Амандманима.

Акт о промени Устава и Уставни закон проглашени су у Народној скупштини и ступили на снагу 9. фебруара. 2022. године.

Ради усаглашавања закона са Амандманима Министарство правде је 15. априла 2022. године формирало две радне групе за израду правосудних закона, од којих једну за израду радног текста Закона о судијама, Закона о уређењу судова и Закона о Високом савету судства.

Радна група која је имала задатак да изради радне верзије судских закона била је састављена од 15 чланова, од којих је шест чланова било из реда судија - три судије Врховног касационог суда, један судија Вишег суда и двоје судија из основних судова, при чему су троје судија чланови Високог савета судства, а две судије чланови Друштва судија Србије. У саставу Радне групе била су три представника министарства правде,

помоћник директора Републичког секретаријата за законодавство, три члана из реда академске заједнице и два адвоката. Рад радне групе организовао је и пратио тим представника Савета Европе.

Задатак Радне групе је био да усагласи текстове три судска закона са усвојеним Амандманима, уз овлашћење да мења и друге одредбе у циљу јачања независности судства и унапређења судског система, осим одредаба које се односе на надлежност судова.

Радне верзије судских закона су половином септембра месеца 2022. године објављене на сајту Министарства правде и истовремено послате на експертизу Европској комисији за демократију путем права, тзв. Венецијанској комисији, телу Савета Европе, која је 21-22. октобра 2022. године за сва три судска закона усвојила Мишљење CDL – AD(2022)030 и дала 15 препорука. Истовремено у седиштима четири апелациона суда одржани су округли столови, односно стручне јавне расправе о радним верзијама закона.

Министарство правде је потом извршило одређене измене текстова закона и поново их упутило на експертизу након чега је Венецијанска комисија донела допунско мишљење CDL-AD(2022)043 од 16-17.12.2022. године. Констатовано је да је најзначајнији део препорука испоштован, док су четири препоруке испоштоване делимично (у погледу надзора рада судова од стране Министарства правде, улоге председника судова у контексту судске управе, овлашћења председника вишестепених судова у односу на ниже судове и у погледу односа дисциплинског поступка и поступка за разрешење судије и улоге ВСС у тим поступцима). Као најважнију компоненту успеха реформе Високог савета судства Венецијанска комисија истиче потребу обезбеђивања да лаички део (истакнути правници) не буде политички хомоген.

Јавна расправа о нацртима судских закона је трајала од 12. децембра 2022. године до 15. јануара 2023. године. Расправе су организоване у Нишу, Крагујевцу, Новом Саду и две у Београду, од којих једна са представницима цивилног друштва.

Предлози нових законских решења

Анализом нацрта судских закона уочава се да су предложена решења која се односе на избор судија, председника судова и изборних чланова Високог савета судства, на сталност судијске функције, непреместивост судија, њихов имунитет, затим на надлежност и састав Високог савета судства, мандат и имунитет његових чланова и правна средства против одлука Високог савета судства, усаглашена са уставним одредбама.

Осим тога, нацрти законских решења садрже и измене других одредаба које, по оцени Високог савета судства, представљају унапређења у односу на садашња решења у погледу независности, одговорности, квалитета и ефикасности судства, па ћемо се на неке од њих посебно осврнути:

Закон о судијама

- судија има право на накнаду плате за време одсуствовања са рада и на накнаду трошкова у случају прописаном законом или другим прописом, као и право на накнаду за неискоришћени годишњи одмор, најмање под истим условима и у истом обиму права као и остали запослени у суду, чиме је елиминисан неповољнији радноправни положај судија у односу на друге запослене у судству

- судија убудуће неће моћи бити упућен у суд вишег степена чиме се онемогућава прејудуцирање одлуке о избору, односно напредовању, што је до сада била лоша пракса
- судија има право да Високом савету судства поднесе захтев за заштиту од непримереног утицаја
- систем вредновања рада судија је унапређен и поставља основе за реалну процену рада судија. Редовном вредновању не подлеже, осим судије Врховног суда, ни судија који је навршио 60 година живота, што је у интересу заштите ауторитета судства. Дефинисана је сврха вредновања, повећан период вредновања са три на пет година и измењена правила вредновања тако да се:

1) узимају у обзир услови у којима конкретан судија ради и искључује могућност да основ за позивање судије на одговорност буду структурални недостаци у судству (недовољан број судија и судског особља у суду, повећан прилив предмета у суду, незадовољавајући просторни и технички услови за рад или други објективни разлози који онемогућавају ефикасно поступање судије)

2) успостављају следећи критеријуми судијског рада:

- стручно знање и способност његове примене
- способност аналитичког мишљења и решавања правних питања
- способност за доношење одлуке у примереном року
- вештина вођења расправе и саслушавања
- способност усменог и писменог изражавања и аргументовања
- способност организовања судијског посла
- способност обављања задатка руководећег места ако је судија именован на такво место
- преузимање додатног посла и задужења

чиме се елиминише „култ статистике“ који је узроковао да се решавају лакши, тзв. типски предмети, а праве заостаци у решавању старијих и сложенијих случајева, али и омогућава овјективност приликом одлучивања о напредовању, односно о каријери судија

- пре доношења одлуке о избору судије Високи савет судства обавља разговор са сваким кандидатом, дакле и приликом избора у вишестепени суд, што процес избора чини објективнијим и транспарентнијим
- конкурс за избор судије објављује се најкасније шест месеци пре престанка судијске функције због навршења радног века, односно најкасније 15 дана од дана престанка судијске функције из другог разлога, што ће посебно допринети ефикасности у раду судова јер ће у великој мери елиминисати застоје у решавању случајева и вишеструке расподеле предмета, али и додатно мотивисати судије да ажурирају своја већа

Закон о уређењу судова

- о приговору судије на одлуку председника суда о годишњем распореду послова у суду одлучује Високи савет судства, уместо председника вишег суда, што ће допринети спречавању евентуалних злоупотреба

- постоји новоуспостављена дужност председника суда да обавести и судију о основности притужбе на његов рад, односно право судије да буде обавештен, с обзиром да то може бити од утицаја на његову каријеру
- Судски пословник доноси заједнички Високи савет судства и министар правде, уместо досадашње искључиве надлежности министра правде за доношење тог акта, што је од значаја с обзиром да је предлог да Савет у највећој мери врши и надзор над применом Судског пословника, а и одговоран је за функционисање судства
- Високи савет судства даје мишљење о акту о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у суду, о мерилима за одређивање броја судског особља, о броју судијских приправника, о поступку њиховог пријема, пре него што та акта донесе министар правде, што представља прелазно решење до успостављања искључиве надлежности Савета у вршењу тих послова у складу са Стратегијом људских ресурса у правосудју за период 2022-2026
- постоји унапређено разграничење надлежности за вршење послова правосудне управе између Високог савета судства и Министарства правде
- постоји унапређен и конкретизован систем надзора и јасно разграничене надлежности у надзору вршења послова правосудне управе

Закон о Високом савету судства

- Савет самостално располаже средствима буџета која су опредељена за рад Савета и средствима за текуће расходе судова, осим расхода за судско особље, укључујући и средства за плате судија
- Влада не може, без сагласности Савета, обуставити, одложити или ограничити извршење буџета Савета
- Средства за рад и функционисање Савета обезбеђују се у републичком буџету, на предлог Савета, с тим што:
 - ако министар финансија има примедбе на достављени предлог буџета, организују се консултације са Саветом ради постизања сагласности
 - уколико се не постигне сагласност између министра финансија и Савета, успоставља се дужност:
 - министарства финансија - да коначан предлог буџета Савета, без измена, укључи у нацрт закона о буџету
 - Владе - да такав предлог, без измена, укључи у предлог закона о буџету, с тим што Влада у том случају, у образложењу предлога закона о буџету, наводи разлоге због којих сматра да предлог буџета Савета није прихватљив
- право на представљање кандидата за члана Савета из реда судија, с обзиром на досадашња искуства, прецизно је уређено, као и с тим у вези право на:
 - плаћено одсуство
 - накнаду путних трошкова за представљање у седишту апелационог суда
 - непосредно представљање судијама и у другом суду
- успостављени су стандарди представљања кандидата прописивањем:
 - утврђивања распореда представљања у седишту апелационог суда
 - обавештавања судија о томе

- дужности председника суда да дозволи присуство судијама на представљању
- дужности изборне комисије да, уз сагласност кандидата, организује видео снимање и тако добијени видео запис објави на интернет страници Савета
- судији-кандидату за члана Савета омогућени су правни лекови због повреде изборног права (приговор Савету и жалба Управном суду)
- новоуспостављени институт „истакнути правник кога бира Народна скупштина“ уређен је:
 - прописивањем следећих услова за избор, односно услова неподобности за кандидовање:
 - општи услови за рад у државном органу
 - стечено високо образовање на лиценцираном правном факултету
 - искуство и знање од значаја за рад правосуђа
 - достојност за обављање функције члана Савета
 - да нема навршених 65 година живота
 - да не обавља судијску или јавнотужилачку функцију
 - да није вршио непримерен утицај на рад судије, суда или носиоца јавнотужилачке функције и јавног тужилаштва
 - да у јавном иступању није заступао став који угрожава независност судства или самосталност јавног тужилаштва
 - прописивањем поступка избора чланова Савета из реда истакнутих правника који одликује изузетна транспарентност у раду:
 - како надлежног скупштинског одбора, који:
 - објављује биографије кандидата који испуњавају услове за избор и распоред разговора са њима на интернет страници Народне скупштине
 - разматра пријаве и поднете доказе и обавља разговор с кандидатима на јавној седници, уз учешће опште и стручне јавности, који се директно преноси путем медија
 - усваја предлог двоструког броја кандидата квалификованом, надполовичном већином од укупног броја чланова одбора
 - организује јавно слушање ради представљања кандидата, на којем учествују представници опште и стручне јавности и
 - тако и тзв. петочлане комисије (коју чине председник Народне скупштине, председници Уставног и Врховног суда, Врховни јавни тужилац и Заштитник грађана) која се „активира“ ако Народна скупштина не изабере све чланове Савета из реда истакнутих правника двотрећинском већином, тако што бира преостале чланове између свих кандидата који испуњавају услове за избор, у року од 30 дана од дана истека рока за избор члана Савета од стране Народне скупштине, а која:
 - разматра пријаве свих кандидата који испуњавају услове за избор
 - обавља разговор са кандидатима на јавној седници, који се директно преноси путем медија
 - образлаже одлуку о избору члана Савета

- објављује своју одлуку о избору члана Савета у „Службеном гласнику РС” и на интернет страници Народне скупштине и Савета
- постоји обавеза чланова Савета да присуствују седницама Савета и санкција (престанком чланства у Савету) у случају њеног непоштовања.

Препоруке

1. Материјална гаранција независности судија из чл. 5 Закона о судијама остаје чиста прокламација с обзиром да основица за обрачун плате судије није утврђена тим законом већ се утврђује Законом о буџету, дакле зависи од воље представника извршне и законодавне власти, као и да нису предузете никакве мере да се измени Закон о пензијском и инвалидском осигурању у циљу обезбеђивања одговарајућих пензија за судије.

Евидентно је да ће у наредној деценији више од половине судија отићи у пензију, да ће бити потребно изабрати исто толико нових, младих судија, да са 1661 судијским помоћником (од којих ће такође поједини са те позиције отићи у пензију) и 10 приправника, уз 152 свршена полазника Правосудне академије Србија нема довољно велику базу за избор најквалитетнијих кандидата за судије.

Осим тога, од 47 држава чланица Савета Европе, према извештају СЕПЕЖ-а, судије у Србији имају најмање плате, не рачунајући Молдавију и Казахстан.

Дакле, у савременим условима живота судијска функција, имајући у виду терет одговорности, трошкове живота и ниска примања судија, више није атрактивна најбољим правницима. Стога је неопходно предузети системске мере да се такво стање промени, а пре свега да се повећају плате судија, али и осталих запослених.

Предлажемо стога да се Законом о судијама утврди основица за обрачун плата судија тако да њен износ не може бити мањи од износа просечне нето зараде запослених у Републици Србији према последњем објављеном податку органа надлежног за послове статистике пре утврђивања предлога буџета за наредну годину.

Свесни смо тренутних друштвених околности у свету, Европи и код нас, али указујемо да судије већ тридесет година стрпљиво чекају на адекватно побољшање материјалног положаја, уважавајући разне друштвене околности, те да се сада ради о ширем друштвеном интересу, с обзиром да прети опасност од парализе судског система.

2. Одредбом члана 47 Закона о судијама отклоњен је недостатак који је судије стављао у неповољнији положај у односу на друге запослене у судству у погледу накнада зараде, док одредба чл. 12 истог закона, у погледу осталих права из радног односа судије, упућује на пропис којим се уређује право из радног односа изабраног лица, који пропис у нашем правном оквиру не постоји.

Предлажемо стога да се Законом о судијама у потпуности регулишу сва права из радног односа судија.

3. Високи савет судства је спреман да преузме одговорност управљања судским системом. Међутим, да би се остварио његов уставни положај независног органа, као и његова улога да обезбеђује и јемчи независност судова и судија неопходно је вратити му овлашћења која је некада имао да управља и свим запосленима у судству.

Имајући у виду да се Министарство правде определило да тај корак предузме тек након доношења посебног закона којим ће се регулисати права, обавезе и положај запослених у правосуђу, па и судству, а у складу са Стратегијом људских ресурса у правосуђу 2022-2026, сматрамо да је моменат доношења новог Закона о уређењу судова требало искористити и у надлежност Савета пренети барем овлашћења да самостално утврђује мерила за одређивање броја судског особља, уређује поступак пријема судијских помоћника, одређује број судијских приправника и поступак њиховог пријема. Подсећамо да је поред оптималног броја судија потребно обезбедити и адекватан број осталих запослених, нарочито судијских помоћника, приправника, референата и записничара, а да би могло да се оствари право грађана на суђење у разумном року као елемент права на правично суђење.

З а к љ у ч ц и

1. Процес израде нацрта судских закона је био инклузиван имајући у виду састав радне групе која је изнедрила радну верзију закона и транспарентан с обзиром да је Министарство правде два пута, након објављивања нацрта закона и након објављивања ревидираног текста, организовало јавне расправе и оставило довољно времена за писане примедбе и сугестије, обавезујући се да да и одговарајућа образложења
2. Предложена решења која се односе на избор судија, председника судова и изборних чланова Високог савета судства, на сталност судијске функције, непреместивост судија, њихов имунитет, затим на надлежност и састав Високог савета судства, мандат и имунитет његових чланова и правна средства против одлука Високог савета судства, усаглашена су са уставним одредбама
3. Нацрти законских решења садрже измене и других одредаба које, по оцени Високог савета судства, представљају унапређења у односу на садашња решења у погледу независности, одговорности, квалитета и ефикасности судства
4. Потребно је унапредити одредбе које се односе на материјални положај судија и запослених у судству, Законом о судијама у потпуности уредити радноправни статус судија и вратити Високом савету судства овлашћења која је некада имао да управља и свим запосленима у судству, када се за то стекну услови.

3. Давање мишљења на Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку ратних злочина и Нацрт закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције;

Констатује се да је након претходне анализе Нацрта закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, Нацрта закона о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку ратних злочина и Нацрта закона о изменама Закона о

организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, Високи свет судства [REDACTED] дао позитивно мишљење на напред наведене Нацрте закона.

4. Разно:

- Доношење одлуке о упућивању судије на студијско путовање:

Констатује се да је након гласања Високи савет судства [REDACTED] донео

О Д Л У К У

ОДОБРАВА СЕ студијско путовање Бојани Пауновић, судији Врховног касационог суда, у Сарајево, Босна и Херцеговина, у периоду од 23. до 26. јануара 2023. године, ради учешћа на обуци на тему „Високотехнолошки криминал“ у организацији УСАИД пројекта „Правосуђе против корупције БиХ“.

- Доношење одлуке о предлагању члана и заменика члана Радне групе за израду текста Нацрта закона о изменама и допунама Породичног закона;

Констатује се да је Високи савет судства након гласања [REDACTED] предложио Зорану Делибашић, изборног члана Високог савета судства из реда судија за члана Радне групе за израду текста Нацрта закона о изменама и допунама Породичног закона а за заменика члана предложио је Вукицу Кужић, изборног члана Високог савета судства из реда судија.

Седница Високог савета судства завршена је у 11. 30 часова.

Записник сачинила:
Мила Стаменковић

**ПРЕДСЕДНИК
ВИСОКОГ САВЕТА СУДСТВА**

Јасмина Васовић